

แนวคิดของชาร์ตที่ว่าด้วยความรับผิดชอบ

นาย วิทยา เศรษฐวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-371-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019418

117145399

SARTRE'S CONCEPT OF RESPONSIBILITY

Mr. Widhaya Sethawong

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-371-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวคิดของชาร์ตต์ว่าด้วยความรับผิดชอบ

โดย นายวิทยา เศรษฐวงค์

ภาควิชา ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. วิทย์ วิศทเวทย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วิศราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มาร์ค ตามไท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. วิทย์ วิศทเวทย์)

..... กรรมการ

(พระเมธีธรรมมาภรณ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย)

..... กรรมการ

(อ.ดร. โสรัจจ์ หงส์ลดารมภ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงอย่างเดียว

วิทยา เศรษฐวงศ์ : แนวคิดของชาตรีว่าด้วยความรับผิดชอบ (SATRE'S CONCEPT OF RESPONSIBILITY) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.วิทย์ วิศทเวทย์, 126 หน้า. ISBN 974-582-371-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ หนึ่ง เพื่อวิเคราะห์แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบของชาตรีในข้อเขียนต่าง ๆ สอง เพื่อเพิ่มเติมแนวคิดของชาตรีในเรื่องนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบของชาตรีสำคัญ ในแง่ที่ว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพของชาตรี และในแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบนี้เอง ชาตรีเขียนไว้คลุมเครือและกระจัดกระจายหลากหลายทั้งในข้อเขียนทางปรัชญาและในผลงานทางวรรณคดีด้านบทละครทั้งหมด หลังจากที่ได้ศึกษาวิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ผู้วิจัยค้นพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของความรับผิดชอบของชาตรีคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นในแง่ที่ว่า ในฐานะนักปรัชญาที่เชื่อถือเสรีภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ ชาตรีไม่เพียงแต่จะมีแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบในเชิงปทัสสถานเท่านั้น แต่ยังมีแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบในเชิงข้อเท็จจริงด้วย อันเป็นมิติใหม่ทางปรัชญาของชาตรีที่ผู้วิจัยไม่เคยรับรู้มาก่อน แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบทั้งในเชิงปทัสสถานและในเชิงข้อเท็จจริงนี้ช่วยสนับสนุนให้ระบบความคิดของชาตรีในประเด็นนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวของชาตรีก็ยังเต็มไปด้วยจุดอ่อนมากมายเช่นเดียวกับแนวคิดว่าด้วยเสรีภาพของเขา ดังที่ผู้วิจัยได้นำมาวิพากษ์วิจารณ์ในตอนท้ายของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยมั่นใจว่าการเข้าใจแนวคิดของชาตรีว่าด้วยความรับผิดชอบนี้จะนำไปสู่การเข้าใจแนวคิดอื่น ๆ ของชาตรีได้ดีขึ้น

ภาควิชา.....ปรัชญา
สาขาวิชา.....ปรัชญา
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

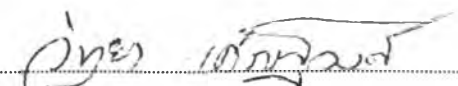
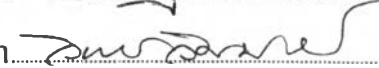
C010789 : MAJOR PHILOSOPHY
KEY WORD: SARTRE, / RESPONSIBILITY

WIDHAYA SETHAWONG : SARTRE'S CONCEPT OF RESPONSIBILITY, THESIS
ADVISOR : PROF. WIT WISADAVET, Ph.D. 126 pp. ISBN 974-582-371-6

This thesis has two major aims : one, to analyze Sartre's Concept of Responsibility in his various works and two, to add to this concept, to provide a more complete picture of his ideas.

Sartre's concept of Responsibility is important in the fact that it is closely related to his Concept on Freedom. Sartre has written widely but ambiguously about Responsibility in various philosophical and literary work especially in plays. After extensive research and analysis, the writer found that we can view Sartre's Concept of Responsibility in a good light because Sartre, as a philosopher who puts Freedom as the highest quality of man, does not only have a definite concept on normative responsibility, but also has a very strong concept of descriptive responsibility. The latter is a concept of philosophy that has not been much looked at before. These two concepts of responsibility add to the completeness of his ideas on Responsibility. However, there are several weaknesses to his argument, as found in his Concept on Freedom as studied in the last part of this thesis. An understanding of Sartre's concept of Responsibility as explained in this thesis will surely lead to a clearer understanding of his other philosophical concepts.

ภาควิชา..... ปรัชญา
สาขาวิชา..... ปรัชญา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จเรียบร้อยมิได้ ถ้าปราศจากการดูแลที่
เข้มงวดกวดขันยิ่ง การแก้ไขแนะนำ และการชี้ให้ผู้วิจัยเห็นข้อบกพร่องอัน
มากมายของตนเอง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เป็นที่เคารพรักตลอดไป คือ
ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์

บุคคลต่อไปนี้มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ กันไป ผู้วิจัย
ขอน้อมรำลึกในบุญคุณครั้งนี้เสมอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย
อาจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รั้งสี
รองศาสตราจารย์ ดร.เตมี ภิรมย์สวัสดิ์ อาจารย์ ดร.สุวรรณา สถาอานันท์
Dr. Eric LAROCHE คุณประมวล ชูติกรมลธรรม คุณอารยา เนียมลอย
คุณบรรพต อึ้งศรีวงษ์ คุณมณฑิชา เศรษฐวงศ์ คุณเสาวณีย์ พุ่มท้วม
คุณวัลลภา เจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะอักษรศาสตร์ ทุกท่าน และคุณวันเพ็ญ
ชาวสอาด ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ทุนการศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต
แก่ผู้วิจัย 15,000 บาท

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ ทุกท่าน
ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ลาราชการ 1 ปี เต็ม เพื่ออุทิศเวลาให้กับวิทยานิพนธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. คำโครงปรัชญาของชาร์ตอร์โดยสังเขป	4
2.1 มนุษย์กับโลกของวัตถุสิ่งของ	4
2.2 สัตตะในตัวเองเพื่อตัวเอง ความขัดแย้ง ทางสัตตะวิทยา พระเจ้าที่เป็นไปไม่ได้	10
2.3 เสรีภาพสัมบูรณ์ของชาร์ตอร์	12
2.4 ข้อโต้แย้งต่อแนวคิดที่ว่าด้วยเสรีภาพสัมบูรณ์ ของชาร์ตอร์	25
3. ประเภทของความรับผิดชอบ	32
3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ	32
3.1.1 ความหมายทั่วไป	32
3.1.2 ลักษณะของความรับผิดชอบตาม ความหมายที่ชาร์ตอร์ใช้	37
3.2 ประเภทของความรับผิดชอบ	50
3.2.1 ความรับผิดชอบเชิงข้อเท็จจริง	50
3.2.1.1 ความรับผิดชอบต่อ การกระทำ	50
3.2.1.2 ความรับผิดชอบต่อ บุคลิกภาพ	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.1.3 ความรับผิดชอบต่อสัตตตะ เพื่อผู้อื่น	62
3.2.2 ความรับผิดชอบเชิงปทัสสถาน	67
3.2.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง	67
3.2.2.2 ความรับผิดชอบต่อมวลมนุษย	84
4. เกณฑ์ตัดสินความรับผิดชอบ	91
4.1 เสรีภาพ	93
4.2 เจตนา	104
4.3 การไตร่ตรองล่วงหน้า	109
5. วิจารณ์รวบยอดแนวคิดของชาร์ตอร์ว่าด้วยความรับผิดชอบ จากทัศนะของผู้วิจัย	115
6. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	127
บรรณานุกรม	130
ประวัติผู้เขียน	135